

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Ступінь вищої освіти:	другого (магістерського) рівня вищої освіти
Освітня програма:	«Середня освіта. Мова та література (англійська)»
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	1
Кількість кредитів ЄКТС:	4
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

д.пс.н., проф., Антоненко Т.Л.

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри педагогіки

посада

tl.antonenko@gmail.com

m

електронна адреса

+38-0990520513

телефон

месенджер

за розкладом

консультації

Цілі вивчення курсу:

Анотація навчального курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» полягає у створенні умов для освоєння студентами аналітичного підходу до сучасних концепцій учіння і формування особистості, до практики конструювання навчально-виховної ситуації; формування у майбутніх педагогів систематизованих психолого-педагогічних уявлень, теоретичних знань та практичних умінь, що сприяють професійної спрямованості майбутніх педагогів.

Предметом дисципліни «Педагогічна психологія» є умови, факти, чинники, механізми та закономірності засвоєння учнем знань і вмінь, закономірності його розумового та особистісного розвитку як суб'єкта навчальної діяльності; особливості діяльності педагога, його взаємодія з учнями.

Завдання дисципліни: створити умови для засвоєння теоретичних основ проектування, організації та здійснення сучасного освітнього процесу, діагностики його ходу і результатів, методів виховної роботи; сформулювати у студентів первинні навички психологічної організації навчального та виховного процесу.

Результати навчання:

Знати: основні категорії і поняття педагогічної психології; основні етапи становлення та розвитку педагогічної психології; методи дослідження в педагогічній психології; сучасні освітні технології, способи організації навчально-пізнавальної діяльності, форми і методи контролю якості освіти;

методи виховання; вікові особливості формування навчальної діяльності; особливості педагогічної взаємодії з дітьми, студентами вузів; основні вимоги до особистості і професійним якостям педагога.

Вміти: аналізувати, планувати і оцінювати освітній процес і його результати; використовувати інноваційні психолого-педагогічні технології у сфері освіти; здійснювати планування психолого-педагогічної роботи; реалізовувати процес професійного самовиховання та самоосвіти; застосовувати методи емоційної і когнітивної регуляції (для оптимізації) власної діяльності і психічного стану в рамках навчального процесу.

Передумови до початку вивчення:

Для опанування дисципліни «Педагогічна психологія» студенти повинні мати знання з дисципліни «Загальна педагогіка та історія педагогіки», що сприятиме формуванню професійної компетенції.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

ЗК 2. Здатність до генерування нових ідей, прояву креативності в освітній діяльності, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності, критичного мислення тощо.

ЗК 3. Здатність виявляти емпатію, застосовувати комунікативні навички, діяти на основі етичних міркувань.

ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології в освітній діяльності з урахуванням вимог дистанційного навчання.

ЗК 6. Здатність усвідомлено визначати цілі особистісного і професійного розвитку, застосовувати навички самоменеджменту, працювати індивідуально та в команді.

ЗК 7. Здатність застосовувати набуті професійні знання і вміння в реаліях освітнього процесу.

ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо на засадах поваги, добра і свобод особистості, мотивувати людей для досягнення спільної мети, усвідомлювати цінності громадянського суспільства.

ЗК 9. Здатність виявляти толерантність, формувати духовні цінності на засадах поваги до національної ідентичності й культурного розмаїття.

ЗК 11. Здатність до прийняття ефективних рішень, уміння спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня у фаховій педагогічній діяльності та відповідального ставлення до професійних обов'язків.

ЗК 12. Вільне володіння державною мовою.

ЗК 14. Дотримання етичних принципів та загальноприйнятих моральних норм.

ФК 2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і потреб, реалізовувати сучасні підходи до організації та здійснення освітнього процесу з урахуванням актуальних психолого-педагогічних тенденцій.

ФК 3. Здатність здійснювати індивідуальний супровід здобувача освіти (наставництво під час навчання), формувати й розвивати ключові компетентності та уміння.

ФК 6. Здатність критично осмислювати проблеми у навчанні і/або професійній діяльності, коригувати власну педагогічну діяльність для підвищення ефективності освітнього процесу.

ФК 13. Здатність до навчання впродовж життя, яке є автономною і самостійною формою самоосвіти.

ФК 15. Здатність здійснювати емоційно експресивний вплив на учнівську та студентську аудиторію.

ПРН 3. Знання психолого-педагогічних особливостей роботи й етичних норм взаємодії в професійному середовищі.

ПРН 4. Знання сучасних підходів до організації та здійснення освітнього процесу з урахуванням потреб та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ПРН 9. Уміння здійснювати самоаналіз, діагностику та корекцію власної педагогічної діяльності з метою підвищення ефективності освітнього процесу.

ПРН 10. Уміння використовувати різні форми, засоби і стратегії формування культури здорового і безпечного життя, навичок для збереження фізичного та психічного здоров'я.

ПРН 11. Здатність враховувати психологічні вікові особливості когнітивних процесів організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти у вивченні англійської мови та зарубіжної літератури.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Предмет та етапи розвитку педагогічної психології	2/0/2	Об'єкт і предмет педагогічної психології. Етапи розвитку педагогічної психології. Основні проблеми педагогічної психології.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Методи дослідження в педагогічній психології	2/0/2	Характеристика методів педагогічної психології та їх використання в діяльності вчителя. Проективні методики та їх використання у дослідженні індивідуально-психологічних властивостей і якостей особистості учня. Психолого-педагогічна характеристика особистості учня, класного колективу як комплексний метод дослідження в педагогічній психології.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
3.	Теоретичні основи навчальної діяльності.	2/0/2	Психологічні складові навчання. Види наuczіння, їх розвиток в онтогенезі. Психологічні фактори успішності учіння. Особливості учіння в різні вікові періоди. Особливості організації навчальної діяльності: молодшого школяра, підлітка, старшокласника Формування навчальної мотивації та її види	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
4.	Характеристика типів навчання	2/0/4	Теорії навчання. Основні концепції навчання. Шляхи та умови розвитку пізнавальних інтересів учнів в школі. Психологічна характеристика засвоєння. Самоконтроль і самооцінювання учня. Типи уроків та їх структура. Психологічний аналіз уроку. Функція оцінки.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
5.	Психологічна сутність виховання	2/0/2	Загальне поняття про виховання. Виховання і соціалізація особистості учня. Структура виховного процесу. Поняття виховного впливу, його класифікація. Основні теорії виховання.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
6.	Вікові та індивідуальні аспекти виховання	2/0/4	Методи і засоби виховання. Особливості виховання учнів різного віку. Моральність як основа виховання людини. Теорія морального розвитку Л.Колберга. Психологічні особливості сімейного виховання. Виховний вплив колективу на особистість. Психологічні основи організації самовиховання. Критерії вихованості. Виховний захід як основна форма організації виховної роботи. Аналіз виховного заходу.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
7.	Психологія педагогічної діяльності та психологія вчителя.	2/0/4	Соціально-психологічні аспекти педагогічної діяльності. Структурні компоненти педагогічної діяльності. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія в педагогічній діяльності. Сутність педагогічного спілкування, його функції. Професійно значущі якості особистості вчителя. Педагогічні здібності в структурі особистості вчителя. Психологічна характеристика особистості вчителя. Я-концепція вчителя. Професійна самосвідомість вчителя. Психологія стилів педагогічної діяльності. Професійна компетентність і психологічна культура вчителя. Стресостійкість педагога. Характеристика соціальної адаптації. Емоційне вигоряння. Ознаки стресу і умови його подолання.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

Рекомендована література

Базова

1. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване навчання. Наук. Метод. посібник. –К.: ІЗТН, 2008.
2. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В.Скрипченко, Л.В.Долинська, З.В.Огороднійчук та ін. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2008.
3. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб.. – К, 2011.
4. Гуманістична психологія : Антологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів : У 3-х т. / упорядники й наукові ред. Р.Трач (США) і Г.Балл (Україна). Київ : Пульсари, 2001. Т.1: Гуманістичні підходи в західній психології ХХ ст. 252 с.

5. Євтух М.Б., Лузік Е.В., Ладогубець Н.В., Ільїна Т.В. Педагогічна психологія: Підручник. – К., 2014. – 420с. Режим доступу: http://lib.khnu.km.ua/fond/NOV/new09_2016/452863.pdf
6. Кутіщенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). – К., 2005.
7. Левус Н. І., Волошок О. В. Педагогічна психологія в схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка; Артос, 2015. 340 с.
8. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. Навч. посібник. – К., 2012.
9. Методи психодіагностики підлітків / За ред. О. Д. Кравченко, В. Ф. Моргуна. - Полтава, 1995. - 124 с.
10. Методи діагностики психічного розвитку дітей / І. М. Гоян, А. А. Палій // За ред. А.А. Палія. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2014. – 652 с.
11. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. - К. : Академвидав, 2008. - 432 с.
12. Павелків Р. В. Педагогічна психологія: (теоретичні концепції та практикум) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, М. М. Заброцький. - Рівне, 2003. – 297.
13. Педагогічна та професійна психологія : конспект лекцій для студентів /Уклад. Богдан Ж. Б., Солодовник Т. О. Харків : НТУ «ХП», 2016. 68 с.
14. Подоляк Л., Главник О. Основи педагогічної психології (психологія виховання) : навч. посібник. Київ : Главник, 2006. 112 с.
15. Помиткін Е. О. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти: Науково-методичний посібник. - К.: ІЗМН, 1996. - 164 с.
16. Савчин, М.В. Вікова психологія: навч. посібник / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – 2-ге вид., стер. – К. : Академвидав, 2005. – 360 с. Режим доступу: http://bookap.info/psyanaliz/rodzhers_klientotsentrirovannaya_terapiya/load/fb2.sht
17. Савчин М.В. Педагогічна психологія. – Київ: Академвидав. – 2007. – 424с.
18. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К., 2012.
19. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти / За наук. ред. С. Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. Київ : Міленіум, 2006. 368 с.
20. Степанов О. Педагогічна психологія. К.: Академвидав, 2011. – 416с.
21. Татенко, В. Соціальна психологія впливу: [монографія] / В. Татенко / Акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – К. : Міленіум, 2008. – 215 с.
22. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2017. 548 с.
23. Туриніна О. Л. Практикум з психології : Навч. посіб. — К. : МАУП, 2007. — 328 с. : іл. — Бібліогр. : с. 304–305. https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p08_27.pdf
24. Психологія дитячих малюнків: значення, розшифровка та аналіз /<https://presa.com.ua/psykholohiia/psikhologiya-dityachikh-malyunkiv-znachennya-rozshifrovka-ta-analiz.html>

Допоміжна

1. Сайт Міністерства освіти і науки України / Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
2. Сайт Верховної Ради України / Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
3. Сайт Національної Академії Педагогічних Наук України / Режим доступу: <http://www.naps.gov.ua>.

4. Сайт Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського / Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. Арканова О. Психологія взаємин [Текст] : наук. монографія / О. Арканова. – К. : КММ, 2009. – 119 с.
6. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років : монографія / А. М. Богуш. - К.: Слово, 2004. -374 с.
7. Варіативність соціалізації особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства : монографія / авт. колектив : Н. М. Токарева, А. В. Шамне, О.О. Халік [та ін.]; ред.Н. М.Токаревої. Київ : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2017. 220 с.
8. Власова О. І. Педагогічна психологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2013. 480 с. Режим доступу: <http://lecture.in.ua/vlasova-oi-pedagogichna-psihologiya-navch-posibnik-klibide.html>
9. Головінський І.З. Педагогічна психологія: Навч. посіб. для вищ. шк. - К.: Аконтіт, 2003. - 288 с.
10. Гуменюк, О.Є. Психологія Я- концепції [Текст] : Монографія / О.Є. Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 186с.
11. Джелалі, В.О. Психологія вирішення конфліктів– К.; Харків : Р.И.Ф., 2006. – 318 с.
12. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посібник. – Тернопіль, 2009.
13. Зверева І.Д., Коваль Л.Г., Фролов П.П. Діагностика моральної вихованості школярів. – К., 1995.
14. Зливков В. Л., Лукомська С. О. Психологія спілкування педагога: інтегративний підхід : навч. посібник. Київ, Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2018. 353 с.
15. Павелків Р. В. Короткий довідник з дитячої психології / Р.В. Павелків, О. П. Цигипало. - Рівне, 2008. - 55 с.
16. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. – Суми, 2010.
17. Психологічні аспекти гуманізації освіти: Книга для вчителя / За ред. Балла Г. О. - К.; Рівне, 1996. - 128 с.
18. Розвиток особистості в різних умовах соціалізації: монографія / За ред.. О.Л. Калмикової, Г.О. Хомич. – К.: ВД Слово, 2016. – 472с.
19. Татяничков А. О., Бедан В.Б. Психодіагностика: навчально-методичні рекомендації НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2021. – 59 с.
20. Чернобровкін, В.М. Психологія прийняття педагогічних рішень : монографія. М-во освіти і науки України, ДЗ "Луг. нац. ун-т ім. Т. Шевченка". – Луганськ : ДЗ "ЛНУ ім. Т. Шевченка", 2010. – 448 с.

Методичне забезпечення

1. Текст лекцій

Оцінювання курсу

Розподіл балів, які отримують студенти
денної форми навчання

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	70
Завдання до самостійної роботи	10
Екзамен	20
Разом	100

Розподіл балів, які отримують студенти
заочної форми навчання

Виконання семінарських (практичних) завдань	10
Самостійна робота	60
Екзамен	30
Усього	100 балів

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;

- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.